

по Krossfytu. Sovershenstvovanye boevoi y fizycheskoi podhotovky kursantov y slushatelei obrazovatelnykh uchrezhdeniy silovykh vedomstv : mater. mezhdunar. nauch.-prakt. konf. Yrkutsk : FHKOU VPO VSY MVD RF, 2013. T. 2. S. 255-258

9. Petryshyn O. V. (2019) Obgruntuvannya metodyky profesiino-prykladnoi fizychnoi pidhotovky studentiv medychnykh zakladiv, pobudovanoi na zmisti prohramy zi strenfleksu. Naukovyi chasopys. Vyp. 4 (112). – S. 113–118.

10. Pylypei, L. P. (2009) Profesiino-prykladna fizychna pidhotovka studentiv: monohrafiia. Sumy : DVNZ "UABS NBU", 312 s.12. Pro Natsionalnu politsiyu : Zakon UkraYini vld 2 lip. 2015 r. № 580-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

11. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu sluzhbovoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy. Nakaz 26.01.2016 № 50 Zareiestrovano v Ministerstvi yustytisii Ukrainy 19 liutoho 2016 r.za № 260/28390 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text>

12. Pro Natsionalnu politsiiu : Zakon Ukrainy vid 2 lyp. 2015 r. № 580-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

13. Prontenko K. V. (2018) Teoretychni i metodychni zasady navchannia hyrovoho sportu kursantiv viiskovykh zakladiv vyshchoi osvity u protsesi fizychnoho vykhovannia: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia doktora ped. nauk : spets. 13.00.02. «Teoriia ta metodyka navchannia (fizychna kultura, osnovy zdorovia)». Kyiv, 44 s.

14. Roliuk O. V., Loiko O. M. Viiskove piatyborstvo yak zasib formuvannia viiskovo-prykladnykh yakosteiv viiskovosluzhbovtiv. Materialy dopovidei mizhnarodnoi nauk.-tekhn. konf. «Perspektyvy rozvytku ozbroiennia i viiskovoi tekhniki Sukhoputnykh viisk», 14-16 travnia 2014 r. Lviv : ASV, 2014. S. 263–267.

15. Tymchasova nastanova z fizychnoi pidhotovky v Zbroinykh Syl Ukrainy (uviedena u diu Nakazom nachalnyka Heneralnogo shtabu ZSU vid 11.02.2014 roku № 35 «Pro zatverdzhennia Tymchasovoi nastanovy z fizychnoi pidhotovky v Zbroinykh Syl Ukrainy»).

16. Évolution du CCPM / Ministère des Armées / L'armée de Terre / Mentions légales / Mise à jour : 06/03/2020. [<https://www.defense.gouv.fr/terre/actu-terre/evolution-du-ccpm>]. The Global Organized Crime Index 2021. [<https://globalinitiative.net/>].

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.2(146).10

УДК. 796.526:159.942.5-053.5

Кадієва М. В.,
викладач кафедри здоров'я, фітнесу та рекреації
Національний університет фізичного виховання і спорту України

ПЕРЕДУМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАСОБІВ СКЕЛЕЛАЗІННЯ В РЕКРЕАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Мета статті полягала у визначенні доцільності та передумов впровадження засобів скелелазіння в рекреаційну діяльність дітей молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями. Використовувалися такі методи дослідження – теоретичний аналіз фахової науково-методичної літератури, компаративний аналіз, експертна оцінка, педагогічні, антропометричні, фізіологічні, психодіагностичні методи дослідження, методи оцінки фізичного здоров'я, методи математичної статистики.

Виявлено фактори, що лімітують ефективність оздоровчо-рекреаційних занять з даним контингентом, визначено організаційно-методичні умови впровадження засобів скелелазіння в рекреаційну діяльність дітей молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями.

Відмічено, що у молодших школярів 9-10 років результати у рухових тестах, що характеризують розвиток координаційних здібностей значно нижчі за їх однолітків із нормотиповим розвитком. Аналіз емоційно-вольової сфери молодших школярів 9-10 років обох статевих груп дав змогу виявити не сформованість, або слабку сформованість вольових якостей. В ході дослідження психоемоційної сфери у даній категорії школярів, було встановлено домінування середнього та високого рівня психоемоційної напруги, що значно відрізняє їх від однолітків з нормотиповим розвитком.

Ключові слова: передумови, скелелазіння, програма, діти молодшого шкільного віку, емоційно-вольові порушення

Kadiyeva M.V. Prerequisites for the introduction of climbing in the recreational activities of primary school age children with emotional and volitional disorders. The article aims to determine the advisability and prerequisites for the introduction of climbing in the recreational activities of primary school age children with emotional and volitional disorders. The following research methods were used: theoretical analysis of professional scientific and methodological literature; comparative analysis; expert assessment; pedagogical, anthropometric, physiological, psychodiagnostic research methods; physical health assessment methods; mathematical statistics methods.

Based on the expert assessment, we identified factors limiting the effectiveness of health and recreational activities with this cohort, and determined the organizational and methodological conditions for the introduction of climbing in recreational activities of primary school age children with emotional and volitional disorders. The analysis of the physical development of children with emotional and volitional disorders confirmed and supplemented research conducted by other authors proving that emotional and volitional disorders do not have any fundamental influence on changes in the growth patterns of the child's body. It was found that the indicators of the functional state of the cardiovascular system of primary

school children with emotional and volitional disorders did not differ significantly from that of children of the same age with normative development.

The analysis of the physical fitness of the studied cohort confirmed the existing trends in the professional literature regarding the insufficient level of physical qualities development in junior schoolchildren. The results obtained in 6 motor tests measuring the development of coordination skills indicate that in younger students aged 9-10 the level of these skills is much lower than in their peers with normative development. The analysis of the emotional and volitional features of junior schoolchildren aged 9-10 years of both sex groups showed the lack or insufficient development of the following studied qualities: discipline, independence, perseverance, endurance, organization, determination, and initiative, which indicates the difference between this cohort of students from their peers with normative development. In the study of the psycho-emotional sphere in this cohort of schoolchildren, we found dominance of medium and high levels of psycho-emotional stress in both boys and girls aged 9-10, which significantly distinguishes them from peers with normative development.

Keywords: prerequisites, rock climbing, program, children of primary school age, emotional and behavioral disorders.

Постановка проблеми. Проблема залучення дітей з особливими потребами до фізичних вправ набуває широкої актуальності в світі [11, 15]. Зокрема на важливість використання засобів фізичного виховання для гармонійного розвитку особистості дітей з особливими освітніми потребами вказується у роботах [7, 8, 13]. Не викликає сумнівів той факт, що заняття руховою активністю надають широкі можливості для розумового, естетичного та морального видів виховання особистості [5].

Порушення емоційної сфери дітей молодшого шкільного віку проявляються у недотриманні норм поведінки, неадекватності афективних реакцій, труднощах у побудові взаємовідносин з однокласниками та з дорослими, низькій мотивації до навчання, соціальної дезадаптації [4, 6, 9]. Зазначене потребує вивчення та розробки підходів до профілактики та корекції зазначених вад емоційно-вольової сфери особистості. Доцільними, на думку фахівців, у профілактиці та корекції подібних розладів є застосування засобів оздоровчо-рекреаційної рухової активності [3, 14].

Аналіз наукової літератури дозволив виявити ступінь вивченості проблеми застосування програм оздоровчо-рекреаційної спрямованості для дитячого контингенту. В літературі представлені окремі програми для дітей молодшого шкільного віку з використанням засобів ментального фітнесу. Розробники яких вважають, що фізичні вправи низької та помірної інтенсивності підвищують настрій, тому під впливом занять діти стають більш енергійними, життєрадісними, доброзичливими до оточуючих. Це в свою чергу підвищує самооцінку та впевненість у собі, сприяє підвищенню лабільності психічних процесів [16].

Дослідниками [14] підтверджено ефективність занять плаванням в корекції психічного здоров'я, когнітивних функцій, координації рухів у дітей з синдромом дефіциту уваги та гіперактивністю. В спеціальній літературі представлено фрагментарні дослідження щодо ефективності використання засобів скелелазіння в корекції емоційно-вольових порушень дітей [1, 2, 10]. Оскільки запропоновані у фаховій літературі результати наукового пошуку фахівців демонструють лише відривчасті дані, окремі методики у вигляді практичних рекомендацій, без узагальнення і систематизації ефекту від їх впровадження в оздоровчо-рекреаційну діяльність школярів з розладами емоційно-вольової сфери, виникає необхідність проведення спеціальних досліджень.

Дослідження виконано згідно з Планом НДР НУФВСУ на 2016-2020 роки відповідно до теми 3.15 «Теоретико-методологічні засади оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення» (номер держреєстрації 0116U001630) та Планом НДР НУФВСУ на 2021-2025 роки відповідно до теми 3.1. «Теоретичні та технологічні засади оздоровчо-рекреаційної рухової активності та здорового способу життя різних груп населення» (номер держреєстрації 0121U107534).

Мета дослідження – визначити доцільність та передумови впровадження засобів скелелазіння в рекреаційну діяльність дітей молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями.

Методи дослідження – теоретичний аналіз фахової науково-методичної літератури, компаративний аналіз, експертна оцінка, педагогічні, антропометричні, фізіологічні, психодіагностичні методи дослідження, методи оцінки фізичного здоров'я, методи математичної статистики.

Виклад основного матеріалу. З метою вивчення доцільності впровадження засобів скелелазіння в рекреаційну діяльність дітей молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями нами проведено експертну оцінку. У дослідженнях взяло участь 11 фахівців, залучених до організації та проведення оздоровчо-рекреаційних занять з дітьми молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями. Було запропоновано за кожним питанням оцінювати кожну якість за 10-бальною шкалою. Відтак перше місце у рейтингу займало те твердження (якість), що експерти оцінили максимальною кількістю балів. Застосування вказаного підходу передбачало відповідний метод розрахунку коефіцієнта узгодженості Кендала W та критерію χ^2 . У ході застосування методу експертних оцінок виявлено, що найбільш значущими факторами, які негативно впливають на ефективність оздоровчо-рекреаційних занять дітей молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями за узгодженою думкою експертів ($W=0,878$; $\chi^2=77,24$; $p<0,01$), є невідповідність фахівців до роботи з дітьми з емоційно-вольовими порушеннями. Водночас також несприятливими факторами респонденти назвали недостатній рівень кваліфікації та спеціальних знань у фахівців щодо роботи з дітьми з емоційно-вольовими порушеннями та складність в організації оздоровчо-рекреаційних занять для даного контингенту. Вивчаючи, які види оздоровчо-рекреаційної рухової активності слід включати в заняття з дітьми молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями, ми пересвідчилися, що з точки зору експертів, скелелазіння є найбільш прийнятним видом оздоровчо-рекреаційної рухової активності: респонденти оцінили такий вид занять у (9,82; 0,40) бали і він посів перше місце у рейтингу занять з даним контингентом дітей. Найбільш ефективними

організаційними умовами впровадження засобів скелелазіння в рекреаційну діяльність дітей молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями за узгодженою думкою експертів ($W=0,853$; $\chi^2=46,91$; $p<0,01$) визнано наявність кваліфікованих фахівців для роботи з дітьми з емоційно-вольовими порушеннями, належний стан матеріально-технічного забезпечення та співпрацю з батьками дитини, що передбачає опитування батьків для визначення спрямованості програми з урахуванням очікувань та потреб дитини; спільні заняття та організацію з ними консультативно-просвітницької роботи. Серед методичних умов впровадження засобів скелелазіння в рекреаційну діяльність дітей молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями, експерти насамперед звернули увагу на необхідності створення повного програмного супроводу оздоровчо-рекреаційних занять, розробки змісту теоретичного і практико-методичного матеріалу, оздоровчо-рекреаційної програми для дітей молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями на основі показників фізичного стану, особливостей емоційно-вольової сфери дитини, а також важливість підвищення фахової компетентності та кваліфікації фахівців, що працюють з дітьми з емоційно-вольовими порушеннями. Для виявлення особливостей впровадження засобів скелелазіння в рекреаційну діяльність дітей з емоційно-вольовими порушеннями нами було проведено констатувальний експеримент з оцінкою показників фізичного та психоемоційного стану.

Отримані результати фізичного розвитку у дітей з емоційно-вольовими порушеннями вказують на відсутність статистично значимої різниці між дівчатками і хлопчиками у показниках довжини, маси тіла та окружності грудної клітини. Це говорить про те, що у цьому віці у молодших школярів всі органи та системи ростуть і розвиваються як у здорових дітей. Зазначені тенденції підтверджено у роботі [12]. В той же час авторами наголошується про те, якщо порівнювати результати антропометричних даних розумово відсталих дітей з показниками фізичного розвитку здорових дітей, то у перших, ці показники будуть значно нижчими. У наших дослідженнях подібна тенденція не простежується. У дітей з емоційно-вольовими порушеннями відмінностей у показниках фізичного розвитку від показників дітей цього віку без порушень не виявлено. Слід зазначити, що переважна більшість дітей обох статевих вікових груп має низький рівень фізичного здоров'я. Жодної дитини не було віднесено до середнього і високого рівня. Розподіл за рівнями фізичного здоров'я школярів молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями представлено в табл. 1.

Таблиця 1.

Рівень фізичного здоров'я школярів 9-10 років з емоційно-вольовими порушеннями, %

Вік	Рівні фізичного здоров'я				
	низький	нижче середнього	середній	вище середнього	високий
Хлопці					
9 років (n =14)	85,7	14,3	-	-	-
10 років (n=13)	76,9	23,1	-	-	-
Дівчата					
9 років (n =16)	81,3	18,7	-	-	-
10 років (n=17)	76,5	23,5	-	-	-

Аналіз результатів динамометрії правої і лівої кисті вказує на наявність дисгармонійного розвитку у обох статевих вікових групах, середньостатистичні результати правої кисті значно вищі за ліву. Дана особливість вказує на асиметричний розвиток силових якостей. При вивченні показників максимальної сили правої і лівої руки ми звернули увагу на велику різницю між цими показниками у дітей молодшого шкільного віку. В зв'язку з чим нами був розрахований коефіцієнт праворукості. В нормі цей коефіцієнт дорівнює 10-25 %. Згідно наших досліджень у більшості дітей молодшого шкільного віку цей показник знаходиться у верхньої межі норми, або взагалі переважає ліворукість. Дослідження фізіологами функціональної асиметрії правої і лівої руки свідчать про те, що ці характеристики можуть розглядатися як кореляти психологічних рис тривожності, психомоторного тону, агресивності, екстра і інтроверсії, емоційності. Згідно цього принципу моторна вираженість провідної руки пов'язана з переважно актуальними реакціями особистості, а не провідної – з реакціями, зумовленими головним чином, конституціонально. Дослідниками відзначається, що коефіцієнт праворукості збільшується при станах тривоги та перенапруження, а також цей коефіцієнт збільшується при адаптації до нових умов життя. Всі ці дослідження свідчать про те, що коефіцієнт праворукості може виступати у якості показника функціонального стану нервової системи. Тому, можливо відмітити, що при зовнішньому стабільному рівні фізичного стану дітей, вони знаходяться у стані нервово-психічної перенапруги. У процесі дослідження на констатувальному етапі педагогічного експерименту нами було вивчено показники функціонального стану серцево-судинної та дихальної систем організму молодших школярів з емоційно-вольовими порушеннями. Нами виявлено, що показники ЖЄЛ у досліджуваних дітей нижче встановлених норм. В той же час показники функціонального стану серцево-судинної системи молодших школярів з емоційно-вольовими порушеннями достовірно не відрізнялися від дітей цього віку з нормотиповим розвитком.

Аналіз фізичної підготовленості досліджуваного контингенту підтвердив наявні у фаховій літературі [17] тенденції щодо недостатнього рівня розвитку фізичних якостей молодших школярів. Найгірші результати досліджувана група школярів мала за показниками координаційних здібностей. Отримані результати у 6 рухових тестах, які характеризують розвиток координаційних здібностей вказують на те, що у молодших школярів 9-10 років вони значно нижчі за їх однолітків із нормотиповим розвитком. В ході дослідження психоемоційної сфери у даній категорії школярів, було встановлено домінування середнього та високого рівня психоемоційної напруги як у хлопчиків так і у дівчат 9-10 років, що значно відрізняє їх від однолітків із типовим розвитком (рис.1, 2).

Рис. 1. Рівень нервово-психічної стійкості у хлопчиків і дівчат 9 років (%):

▨ - хлопчики; ▩ - дівчатка

Аналіз емоційно-вольової сфери молодших школярів 9-10 років обох статевих груп дав змогу виявити не сформованість, або слабку сформованість таких досліджуваних якостей: дисциплінованість, самостійність, наполегливість, витримка, організованість, рішучість та ініціативність, що вказує на відмінність даної категорії школярів від їх однолітків із типовим розвитком. Враховуючи вищезазначені результати дослідження, виникає потреба у розробці засобів і методів педагогічного впливу, які будуть направлені на корекцію психоемоційного стану, формування вольових якостей, розвиток координаційних здібностей та підвищення рівня фізичного стану у молодших школярів 9-10 років з емоційно-вольовими порушеннями.

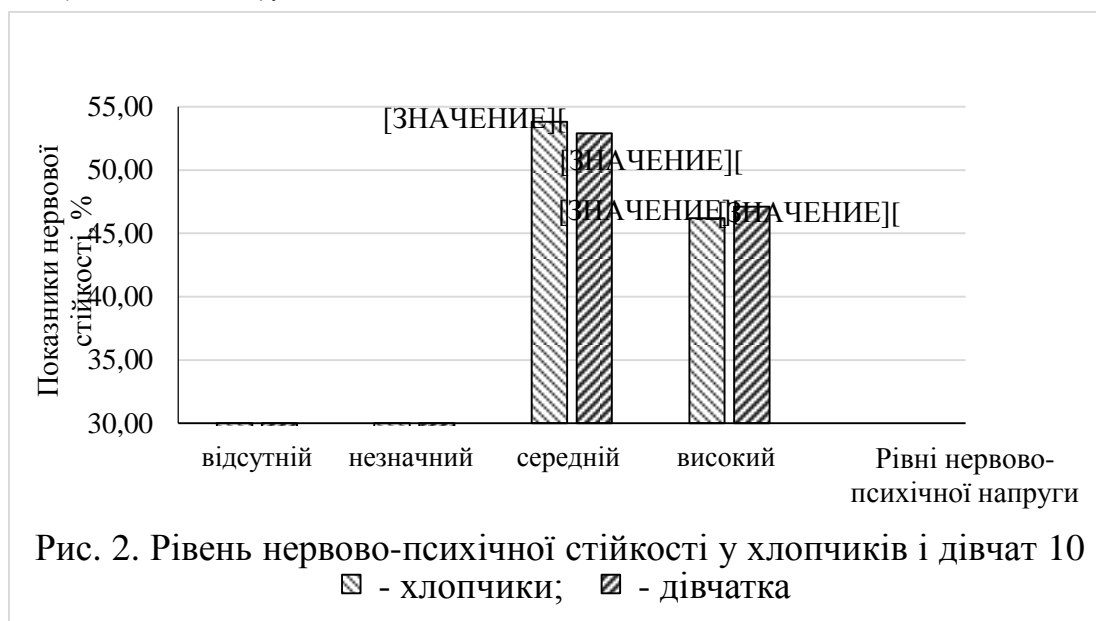

Рис. 2. Рівень нервово-психічної стійкості у хлопчиків і дівчат 10 років

▨ - хлопчики; ▩ - дівчатка

Отримані результати було покладено в основу розробки організаційно-методичних умов впровадження засобів скелелазіння в рекреаційну діяльність дітей молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями.

Висновки. На основі експертного опитування визначено організаційно-методичні умови впровадження засобів скелелазіння в рекреаційну діяльність дітей молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями. Досліджено показники фізичного та психоемоційного стану дітей 9-10 років з емоційно-вольовими порушеннями. Встановлено низький рівень розвитку координаційних здібностей, не сформованість або слабку сформованість вольових якостей, домінування середнього та високого рівня психоемоційної напруги. Результати проведених досліджень обґрунтовують доцільність впровадження засобів скелелазіння в рекреаційну діяльність дітей молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями.

Перспективи подальших досліджень будуть спрямовані на вивчення ефективності впровадження засобів скелелазіння в рекреаційну діяльність дітей молодшого шкільного віку з емоційно-вольовими порушеннями.

Література

1. Благій О.Л., Кадієва М.В., Стрижак А.О. Теоретичні засади впровадження засобів скелелазіння в рекреаційну діяльність дітей молодшого шкільного віку: тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції Полтава, 2017; 271-273.
2. Гурова Г., Петровська Т., Кадієва М. Фізична активність з елементами скелелазіння як допоміжний засіб корекції розладів аутичного спектру дітей. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2020;3:65–69.

3. Карачевська Н.В. Навчально-ігрове середовище як важливий чинник виховання емоційно-вольових якостей молодших школярів на уроках фізичної культури автореф. дис. канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.02. Львів, 2007. –20 с.
4. Коробова Н.В. Особливості розвитку емоційно-вольової сфери дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивно-ресурсного центру. Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук: матеріали. 2020:145.
5. Круцевич Т.Ю., Андреева О.В., Благий О.Л., Блистів Т.В. Міжнародний досвід організації оздоровчо-рекреаційної діяльності школярів у вільний час: молодий вчений. Переяслав-Хмельницький, 2019:4.1:68.1.152–157.
6. Кузнецова Л.І., Долженко Л.П. Засоби адаптивного фізичного виховання дітей з аутичними порушеннями. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, збірник наукових праць, 2017;3:22:578–582.
7. Порождько М. І. Корекція психомоторного розвитку дітей з розладами аутистичного спектру засобами фізичного виховання дис. к-да пед. наук: 13.00.03. Київ, 2021.–201 с.
8. Савлюк С.П., Романова В.І., Панчук І.В. Сучасні корекційно-профілактичні технології у процесі адаптивного фізичного виховання, погляд у контексті гуманістичною парадигми. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Випуск 9(117) 19.2019 С.63-67.
9. Яцишина А. М. Психологічні умови корекції емоційно-деструктивної поведінки дітей молодшого шкільного віку дис. к-да псих. наук : 19.00.07. Одеса, 2021. – 248 с.
10. Angelini E, Kathryn N Oriel N K, Myers G, D.A. Cook K, Drawbaugh, R.Price, J. The Impact of an Adapted Climbing Program on Children with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. Department of Physical Therapy, Lebanon Valley College, 101 N College Ave, Annville, PA 17003. 2020
11. Eslam, M. Mahmoud, S. Effect of coordination exercise on improving some locomotor and physical abilities and ease attention deficit hyperactivity disorder within handicapped learnable children. Alexandria university. 2019, 87-120.
12. Krutsevich Tetiana, Pangelova Natalia, Kuznetsova Larisa, Marchenko Oksana, Trachuk Sergii, Pangelova Mariia, Pangelov Boris (2020). Effekt of motion games on the psychoemotional state of children with ntellectual disabilities Journal of physical Education and Sport (JPES), Vol.20 (2), Art 123, pp 862-869, 2020
13. Savliuk, S., Kashuba, V., Romanova, V., Afanasiev, S., Goncharova, N., Grygus, I., Gotowski, R., Vypasniak, I., Panchuk, A. Implementation of the Algorithm for Corrective and Preventive Measures in the Process of Adaptive Physical Education of Pupils with Special Needs. Teoriâ Ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ, 2020(1), 4-11.
14. Silva L.A.D., Doyenart R., Henrique Salvan P., Rodrigues W., Felipe Lopes J.,Gomes K., Thirupathi A., Pinho R.A.D., Silveira P.C. (2019) Swimming training improves mental health parameters, cognition and motor coordination in children with attention deficit hyperactivity disorder. Int. J. Environ. Health Res. 584–592.
15. Taylor A., Foreman D. (2019) Exercise to increase engagement of children with attention-deficit/hyperactivity disorder in physical education: Method development. Mov. Nutr. Health Dis, 3, 33–37.
16. Tucker D. M., Derryberry D., Luu P. Anatomy and Physiology of Human Emotion: Vertical Integration of Brain Stem, Limbic, and Cortical Systems. In: Borod J. C. The Neuropsychology of Emotion. - Oxford University Press, 2000 pp.56-79.
17. Kashuba Vitalii, Andrieieva Olena, Yarmak Olena, Grygus Igor, Napierala Marek, Smoleńska Olga, Ostrowska Małgorzata, Magdalena Hagner Derengowska , Muszkieta Radosław, Zukow Walery. (2021). Morpho-functional screening of primary school students during the course of physical education. Journal of Human Sport and Exercise. Vol. 21 (2), pp. 748-756

References

1. Blagii O.L., Kadieva M.V, Strizhak A.O. Teoretichni zasady vprovadzheniya zasobiv skelelazinniya v rekreatsiinu diyal'nist' ditei molodshogo shkil'nogo viku: tezi dopovidei III Vseukrains'koï naukovo-praktichnoï internet-konferentsii Poltava, 2017. 271-273. [In Ukrainian]
2. Gurova G., Petrovs'ka T., Kadieva M. Fizichna aktivnist' z elementami skelelazinniya yak dopomizhnii zasib korektsii rozladiv autichnogo spektru ditei. Teoriya i metodika fizichnogo vikhovannya i sportu. 2020;3:65–69. [In Ukrainian]
3. Karachevs'ka N.V. Navchal'no-igrove seredovishche yak vazhliivii chinnik vikhovannya emotsiino-vol'ovikh yakosteï molodshikh shkolyariv na urokakh fizichnoï kul'turi avtoref. dis. kand. nauk z fiz. vikhovannya ta sportu: 24.00.02. L'viv, 2007. –20 s. [In Ukrainian]
4. Korobova N.V. Osoblivosti rozvitku emotsiino-vol'ovoï sferi ditei z osoblivimi osvithnimi potrebami v umovakh inklyuzivno-resursnogo tsentru. Suchasni dosyagnennya vitchiznyanikh vchenikh u galuzi pedagogichnikh ta psikhologichnikh nauk: materialy. 2020:145. [In Ukrainian]
5. Krutsevich T.Yu., Andreeva O.V., Blagii O.L., Blistiv T.V. Mizhnarodnii dosvid organizatsiï ozdorovcho-rekreatsiinoï diyal'nosti shkolyariv u vil'nii chas: molodii vchenii. Pereyaslav-Khmel'nits'kii, 2019:4.1:68.1.152–157. [In Ukrainian]
6. Kuznetsova L.I., Dolzhenko L.P. Zasobi adaptivnogo fizichnogo vikhovannya ditei z autichnimi porushennyami Fizichna kul'tura, sport ta zdorov'ya natsiï: VDPU im. M. Kotsyubins'kogo, zbirnik naukovikh prats', 2017;3:22:578–582. [In Ukrainian]
7. Porod'ko M. I. Korektsiya psikhomotornogo rozvitku ditei z rozladami autistichnogo spektru zasobami fizichnogo vikhovannyayu dis. k-da ped. nauk: 13.00.03. Kiïv, 2021.–201 s. [In Ukrainian]
8. Savlyuk S.P., Romanova V.I., Panchuk I.V. Suchasni korektsiino-profilaktichni tekhnologii u protsesi adaptivnogo fizichnogo vikhovannya, poglyad u konteksti humanistichnoyu paradihmi. Naukovii chasopis Natsional'nogo pedagogichnogo universitetu imeni M. P. Dragomanova. Vipusk 9(117) 19.2019 S.63-67. [In Ukrainian]

9. Yatsishina A. M. Psikhologichni umovi korektsii emotsiino-destruktivnoi povedinki ditei molodshogo shkil'nogo viku dis. k-da. psikh. nauk : 19.00.07. Odesa, 2021. – 248 s. [In Ukrainian]
10. Angelini E, Kathryn N Oriel N K, Myers G, D.A. Cook K, Drawbaugh, R.Price, J. The Impact of an Adapted Climbing Program on Children with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. Department of Physical Therapy, Lebanon Valley College, 101 N College Ave, Annville, PA 17003. 2020
11. Eslam, M. Mahmoud, S. Effect of coordination exercise on improving some locomotor and physical abilities and ease attention deficit hyperactivity disorder within handicapped learnable children. Alexandria university. 2019, 87-120.
12. Krutsevich Tetiana, Pangelova Natalia, Kuznetsova Larysa, Marchenko Oksana, Trachuk Sergii, Pangelova Mariia, Pangelov Boris (2020). Effekt of motion games on the psychoemotional state of children with ntellectual disabilities Journal of physical Education and Sport (JPES), Vol.20 (2), Art 123, pp 862-869, 2020
13. Savliuk, S., Kashuba, V., Romanova, V., Afanasiev, S., Goncharova, N., Grygus, I., Gotowski, R., Vypasniak, I., Panchuk, A. (2020). Implementation of the Algorithm for Corrective and Preventive Measures in the Process of Adaptive Physical Education of Pupils with Special Needs. Teoriâ Ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ, 20(1), 4-11.
14. Silva L.A.D., Doyenart R., Henrique Salvan P., Rodrigues W., Felipe Lopes J.,Gomes K., Thirupathi A., Pinho R.A.D., Silveira P.C. (2019) Swimming training improves mental health parameters, cognition and motor coordination in children with attention deficit hyperactivity disorder. Int. J. Environ. Health Res, 584–592.
15. Taylor A., Foreman D. (2019) Exercise to increase engagement of children with attention-deficit/hyperactivity disorder in physical education: Method development. Mov. Nutr. Health Dis, 3, 33–37. doi.org/10.5283/mnhd.18
16. Tucker D. M., Derryberry D., Luu P. Anatomy and Physiology of Human Emotion: Vertical Integration of Brain Stem, Limbic, and Cortical Systems. In: Borod J. C. The Neuropsychology of Emotion. - Oxford University Press, 2000 – 56-79.
17. Kashuba Vitalii, Andrieieva Olena, Yarmak Olena, Grygus Igor, Napierala Marek, Smoleńska Olga, Ostrowska Małgorzata, Magdalena Hagner Derengowska , Muszkieta Radosław, Zukow Walery. (2021). Morpho-functional screening of primary school students during the course of physical education. Journal of Human Sport and Exercise. Vol. 21 (2), pp. 748-756 DOI:10.7752/jpes.2021.02093

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.2(146).11
УДК: 373.31-796.8

Кіндзер Б. М.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри фехтування, боксу та національних однокорств
Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського,
Хуртенко О. В.,
кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського,
Дмитренко С. М.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання
Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського,
Книш С. І.,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медико-біологічних і валеологічних основ
здоров'язбережувальної освіти та фізичного виховання
Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова,
Дишко О. Л.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичної культури Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради,
Беседа Н. А.,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини,
Маріупольського державного університету,

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ОДНОБОРСТВ В СИСТЕМУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ТА УЧЕНИЦЬ «НУШ»

Відповідно до результатів аналізу науково-методичної та довідкової літератури встановлено, що питанням модернізації освітнього процесу, зокрема системи патріотичного виховання, а також фізичної культури учнів та учениць Нової української школи із акцентованим використанням засобів національних однокорств присвячено недостатню кількість науково-методичних праць, що потребує подальших наукових розвідок та підкреслює актуальність і практичну складову обраного напрямку дослідження. Головною метою дослідження є розроблення проєкту варіативного модуля «Козацький двобій» для учнів та учениць 5 класів Нової української школи. В процесі дослідно-аналітичної роботи були використані наступні методи: аксіоматичні, ідеалізації, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізації тощо. В результаті теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи розроблено проєкт варіативного модуля «Козацький двобій» (складової модельної